

ARBETARE I ALLA LÄNDER, FÖRENA ERI!

RiktpunKt

NUMMER 10 ÅRGÅNG 27 DECEMBER 2017 ORGAN FÖR SVERIGES KOMMUNISTISKA PARTI

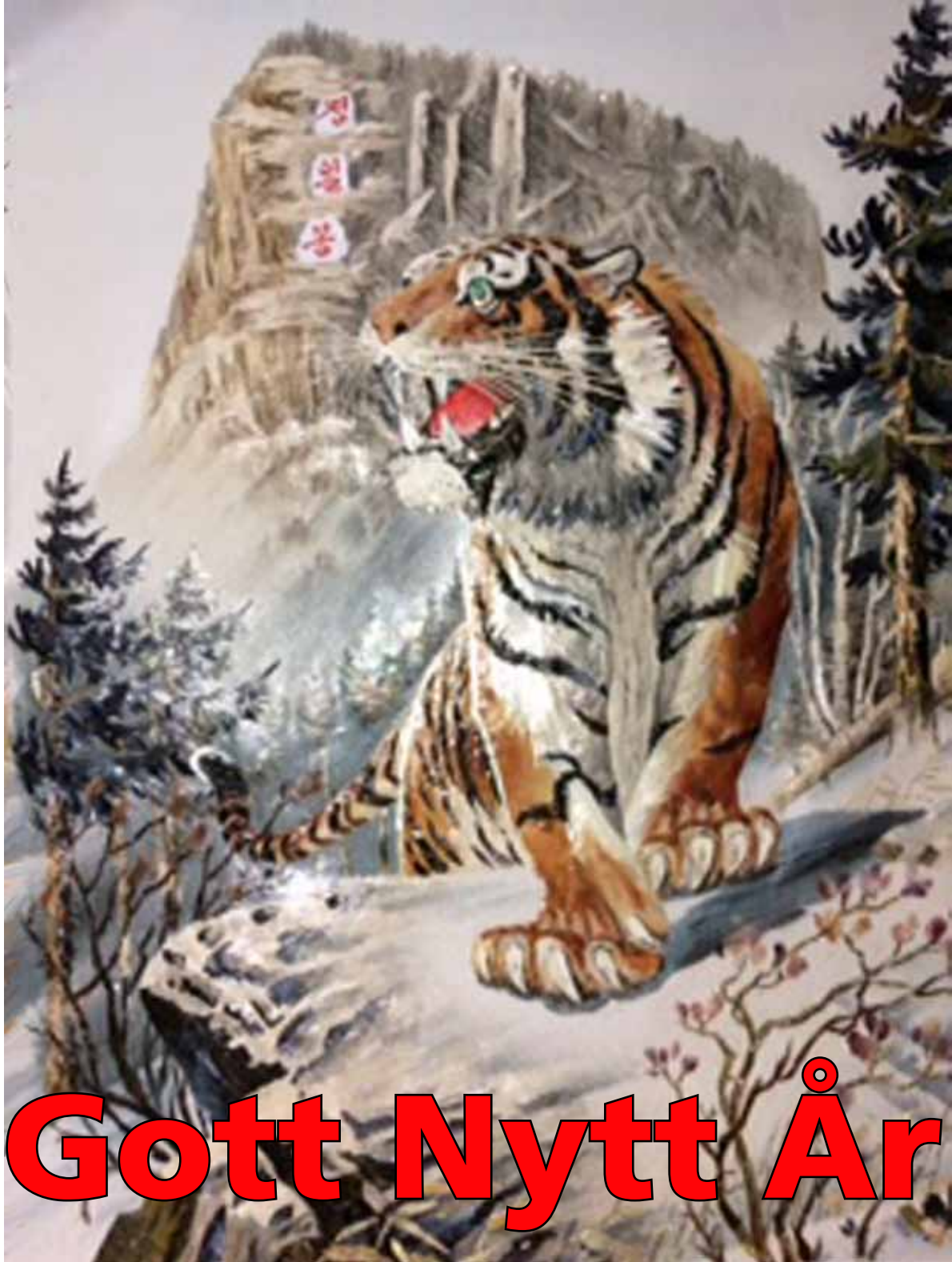

Bild: Från Demokratiska Folkrepubliken Koreas konstutställning, Sibirisk tiger med berget Paektu i bakgrunden.

Modersrättens störtande var det kvinnliga könets världshistoriska nederlag ...

Riktpunkt

Organ för SKP Sveriges Kommunistiska Parti

Ansvarig utgivare Håkan Jönsson

ISSN ISSN 1102-7010

Epost riktpunkt@skp.se

Postadress Flyghamnsgatan 1
128 35 Skarpnäck

Besöksadress Flyghamnsgatan 1

Telefon 08-735 86 40

Prenumeration helår 300,-, kvartal 75,-
utland 350,-

Lösnummer 20,-

Plusgiro 421 53 84-1

Bankgiro 636-7080

Webb www.riktpunkt.nu

Omslagsbild: Janders/Wikimedia Commons

För obeställt material ansvaras ej.

Citera oss gärna, men ange källan.

Innehåll RIKTPUNKT NR 10 2017

Uttalande Europeiska kommunistiska initiativet	2
Kvinnans underordning och befrielse	3
Rapport från mittens rike	4
Folkhemmets arkitektur – en dröm om socialism i överbyggnaden?	5
Konst från Nordkorea	8
Mitt arbete	9
Finlands självständighet	10
Jerusalem är inte Israels huvudstad	10
Den fackliga rörelsen utmanar regering och riksdag i Tunisien	11
Dags att uppgradera?	12
Julens historia	14
Det här med julklappar	15
Julen är god – men inte för alla	15
I Vindarnas, Gamarnas och Magikernas land	17
Kursrapport	18
Julklappsbekymmer, novell	19

Uttalande från Europeiska kommunistiska initiativets partier om EU:s intensifierade militarisering och aggressivitet

EU, Nato och dess medlemsstaters borgerliga regeringar är involverade i en eskalerande kapprustning och de militära planerna och förberedelserna utgör en allvarlig fara för folken. Denna händelseutveckling återspeglar motsättningarna mellan regeringarna inom EU och i Nato såväl som deras motsättningar med andra imperialistiska centra och rivaliserande stormakter, vilka är fokuserade på kontrollen av kolväten och energirörledningar (pipelines) i Mellanöstern, Nordafrika, östra Medelhavsområdet och andra regioner. Denna process som gäller de kapitalistiska profiterna och uppdelningen av marknadsandelar utgör en stor fara för freden och säkerheten för folken trots att det påstås att den genomförs i folkens namn.

EU i egenskap av en imperialistisk union förstärker sin militarisering vägled av sin ”globala strategi” och vitboken om försvaret. Man har också inrättat den Europeiska försvarsunionen och den därtill hörande fonden, samtidigt som man har förstärkt den systematiska övervakningen och befrämjandet av medlemsstaternas rustning genom den koordinerade årliga översynen av

försvaret (CARD).

Inom samma ramverk befrämjar EU militärstyrkor och förband vars mål är bildandet av en ”EU-armé”. Det permanenta strukturerade samarbetet (PESCO), stridsgrupperna och intergrupperna tjänar emellertid de europeiska monopolens intressen, vare sig det sker i konkurrens med USA och Nato eller genom samarbete med dem.

Med denna farliga händelseutveckling i beaktan måste folken vara organiserade och förberedda. De måste vara vaksamma och stärka sin kamp mot de äventyrliga militära planerna, mot de borgerliga regeringarnas interventioner och krig och mot imperialistiska organisationer såsom EU och Nato.

Europeiska Kommunistiska Initiativet:

– Uppmanar folken till att fördöma sina länders borgerliga regeringar, vilka befrämjar en intensifiering av upprustningen, moderniserandet, utvidgningen och utökandet av USA:s, Natos och EU:s militärbaser i dessa länder såväl som olika eftergifter för dem i samband med verkställandet av de imperialistiska planerna mot folken.

– Att stärka kampen mot EU, Nato och alla imperialistiska allianser.

– Vi kämpar för folkens rättighet att självständigt välja sina egna utvecklingsvägar inklusive rättigheten att utträda från EU och Nato. Vi intensifierar vår kamp för socialismen som är nödvändig och tidsenlig.

**EUROPEISKA KOMMUNISTISKA
INITIATIVET**

Kvinnans underordning och befrielse

Nästa år, 2018, kommer det att vara 200 år sedan Karl Marx, en av de absolut viktigaste personligheterna för vår moderna tidsålder, föddes. Detta kommer partiet att uppmärksamma när vi väl kommer dit. Innan dess vill vi dock rikta strålkastarna mot hans ibland undanskymde kamrat, Friedrich Engels, och framför allt mot hans banbrytande analys av kvinnans underordning. Denna fråga analyserade han främst i sitt verk Familjens, privategendomens och statens ursprung.

När Familjens, privategendomens och statens ursprung publicerades hade Marx varit död i ungefär ett år och när den kom ut 1884 så byggde Engels delvis sitt arbete på de anteckningar som Marx hade lämnat efter sig. Boken kan på så sätt alltså sägas vara ett samarbete mellan de båda.

Boken bygger till stora delar på den forskning som den amerikanske antropologen Lewis Morgan genomförde när han levde bland de irokesiska indianerna i USA. Genom sin forskning närmade sig Morgan den historiska materialismen på eget bevåg och lyckades dra slutsatser som också influerade både Engels och Marx. Även om vissa aspekter av hans forskning, såsom indelningen av människans historia i tre stadier: vildhet, barbari och civilisation, inte längre accepteras, framstår det som irrelevant jämfört med hans analys av familjens utveckling. Enligt Engels hade Morgan ”i de nordamerikanska indianernas släktsammanslutningar funnit den nyckel, som hjälpt oss att lösa den äldsta grekiska, romerska och tyska historiens viktigaste och hittills olösliga gåtor.”

Genom sina efterforskningar hos irokeserna i Nordamerika, som under 1800-talet befann sig på ett annat utvecklingsstadium än den industrialiserade världen, öppnades förståelsen upp för hur även de grekiska, romerska och tyska samhällena måste ha sett ut innan man började beskriva samhället med skriftliga källor.

I och med Engels tillägg och utfyllnader träder alltså en bild fram av en ursprunglig familj, där könsmängden var relativt obegränsat. Det enda sexuella tabu var det över generationerna. Engels skriver att i ”denna familjeform är alltså blott förfäder och efterkommande, föräldrar och barn utslutna från de rättigheter och plikter, (som vi skulle säga) som äktenskapet dem emellan skulle innebära.” Denna fa-

miljetyp existerar parallellt med den så kallade urkommunismen, där knappt någon privat egendom existerade och familjelivet i hög utsträckning var kollektivt. Det tog sig bland annat uttryck i att barnen uppfostrades av hela kollektivt, inte bara av de köttsliga föräldrarna. Den praktiska konsekvensen av detta är central: det går inte att spåra släktskap på annat sätt än genom modern.

Detta gav kvinnan en framskjuten position och eftersom det inte fanns någon privat egendom eller arv att kontrollera, fanns det heller ingen anledning för mannen att försöka kontrollera kvinnan. Den arbetsdelning som uppstod mellan mannen och kvinnan, där kvinnans domän var i hemmet och mannens utanför hemmet ledde inte heller till att kvinnans arbete undervärderades.

Så här organiserades de urkommunistiska samhällena, med mindre variationer runt om i världen. Först i och med att den privata egendomen introducerades skulle detta komma att förändras.

Eftersom mannens domän redan från början var utanför hemmet, blev det naturligt att när produktivkrafterna, alltså verktygen och kunnandet om desamma, utvecklades, blev det mannens ansvar att ta hand om det. När man började domesticera djur och boskap, blev detta också mannens domän. Först nu blev det intressant även för mannen att börja kontrollera släktskapet, eftersom man var tvungen hålla koll på egendomen, så att den kunde gå i arv. Nu hade alltså utvecklingen av produktivkrafterna, av den ekonomiska basen, lett till att en förändring av överbyggnaden var nödvändig: fler sexuella tabu utvecklades, äktenskapet blir mer kontrollerat och strikt, så att mannen kan hålla reda på vem som är hans barn. Eftersom det inte finns något naturligt sätt för mannen att göra detta, måste han kontrollera kvinnan, så att ingen annan har sex med henne. Endast på detta sätt kan han vara säker på att barnen är hans. Engels skriver att

[m]odersrättens störtande var det kvinnliga könets världshistoriska nederlag. Mannen blev den styrande också i hemmet, kvinnan degraderades, förslavades, blev slavinna åt hans lusta och enbart en automat för att sätta barn till världen.

Här har vi alltså familjens historia, naturligtvis väldigt förenklat. I och

med privategendomens uppkomst förslavas och degraderas kvinnan. Det ledde Engels till att hävda att ”[i]nom familjen är [mannen] borgaren, kvinnan representerar proletariatet.”

Den äktenskapsform vi har idag är alltså ingenting som existerat för alltid, eller som kommer att existera för alltid. Som en del av överbyggnaden är den föränderlig och utvecklas tillsammans med den ekonomiska basen.

I och med kapitalismens intåg förändrades givetvis åter äktenskapsformen och blev än mer monogam, än mer kontrollerande; ju mer egendom det finns att kontrollera, desto viktigare var det kontrollerande äktenskapet. Det monogama äktenskapet, påpekar Engels, var dock inte strikt monogamt. Det var bara monogamt för kvinnan, eftersom det var henne man var tvungen att kontrollera, för mannen var det aldrig lika noga.

Kvinnans underordning kan alltså spåras till privategendomens uppkomst; när det blev intressant att hålla koll på arvet, förlorade också kvinnan den position hon haft. Det blev hennes historiska nederlag.

Om kvinnans underordning beror på privategendomens uppkomst, kan vi dra ett antal slutsatser som hjälper oss orientera oss i vår dagliga politik.

Vi kan se att det inte finns en könsmaktsordning som är separat från klassamhället. Privategendomen är upphovet till kvinnans underordning och måste avskaffas för att kvinnan ska kunna befrias. Eftersom kampen mot privategendomen inte enbart är en kvinnornas kamp, kan vi också se att kvinnans befrielse måste inordnas i ett större perspektiv och i en större kamp: kampen för socialismen. Vi kan se att endast den kollektiva egendomen och det gemensamma ägandet av resurserna kan säkra kvinnans befrielse och återge henne en framskjuten position.

Därför kan ingen kvinnokamp existera utan klasskamp och kamp för socialism, men klasskampen och kampen för socialismen kan heller inte existera utan en kamp för kvinnans frigörelse!

**Har du något att berätta?
Mejla: riktpunkt@skp.se**

Rapport från mittens rike

”Midvinternattens köld är hård stjärnorna gnistrar och glimmar”, så börjar den kända julversen signerad Viktor Rydberg. Men hur är det egentligen, är julnatten kallare, hårdare och bistrare än resten av årets dagar?

Svaret är ett kategoriskt NEJ! Både dagen och natten är bister och hård året runt för de som saknar arbete och försörjning. De kamrater som inte ens har ett eget hem är naturligtvis ännu sämre lottade och ingen kan väl påstå att det är ett humant samhälle där en del förvägras både försörjning och bostad. Detta trots att våra styrande säger sig ha en intention om att ingen ska vara bostadslös och att arbetslösheten ska bekämpas...

Jag har bara ett svar på den parafra-sen, och det är ”kyss mig där ryggen slutar och byter namn” för att travestera skådespelaren Jarl Kulle i Ingmar Bergmans film Fanny och Alexander.

För hur är det i verkligheten? Bostadslösheten ökar och arbetslösheten är fortfarande skyhögt och för många drabbade tenderar den vara minst lika allvarlig som såväl krigshot, Donald Trump och Nordkoreas raketuppskjutningar tillsammans.

För ingen politiker med ambitioner att nå högsta makten i vårt land vågar dryfta nåt om att utrota dessa orättvisor. Om de bara skulle våga yppa att arbetslösheten och bostadsbristen kunde utrotas helt så skulle de i samma andetag erkänna att det kapitalistiska tjuvsamhället har misslyckats kapitalt, och det vågar eller vill de naturligtvis inte, för det skulle innebära att de kritiserar sig själva och kanske till och med får en kommuniststämpel på sig i media. Oh hemska tanke...

Hur skulle det kunnat vara om våra folkvalda styrde med folkets väl och ve i första hand istället för att anamma storfinansens och framförallt EU:s vilja? Jo, helt klart finns det naturtillgångar, rikedomar i form av både privat kapital och som förmögenheter i fastigheter, aktier, investeringar som gjorts både här hemma och i utlandet som kunde göra bättre nytta om folket fick ta del av dem.

Men den dagen då våra riksdagspolitiker vågar erkänna detta – den dagen får vi inte vara med om så länge EU, storfinansens och det internationella kapitalistiska brödraskapet styr över oss. Lösningen är att folket tar befälet över landets, och världens, finanser. Ett socialistiskt maktövertagande med andra

ord!

Just nu känns detta lite avlägset, men inte omöjligt. Ja, såvida inte folket är strängt upptagna med att titta på kungabarn som döps, melodifestivaler, välgörenhetsgalor, Ernsts Jul och andra trivialiteter på TV, så som de styrande vill att vi ska göra istället för att engagera oss i rättvisefrågor och klasskamp.

Förresten, visste ni att hovet hämtar sitt dopvatten från en källa på Öland. Det duger alltså inte med simpelt kranvatten för den kungliga hjässan. Nej, vatten från en källa på Öland ska det vara.

- Vem i riket har till arbetsuppgift att åka till Öland, fylla en flaska med källvatten och sedan transportera den till Storkyrkan??
- Håller hovet sig med speciella vattenhämtare?
- Finns det livvakter för vattenhämtaren?
- Är vattenhämtaren beväpnad?

Själv hoppas jag att denne vattenhämtare hade sinnesnärvaro nog att i smyg fylla flaskan i en av slottets toaletter. Vatten som vatten....

Apropå TV så var allas vår sångfågel och evangelist Carola Häggkvist och uttalade sig inför julen häromsistens. Hon berättade att i år skulle hon fira jul i Västerbotten, som ligger ovanför Norrland. Så underbart det låter, ”ovanför Norrland”, ja tänk ”ovanför Norrland”!

Problemet för oss som kan vår svenska geografi någotsånär är väl att Västerbotten ligger i Norra Norrland och inte ovanför detsamma. Personligen så hoppas jag att ”Västerpottningarna” säger ifrån ordentligt åt henne, när hon kommer dit.

Det är till och med tragiskt med så dåliga geografikunskaper, tänk om en norrlänning sagt att Skåne ligger söder om Götaland.

Likadant var det för några år sen när Carola i sin ”änglalika godhet” skulle ge de hemlösa i Stockholm en julklapp. Är det någon som minns vad hon gav dem?? Jo, de fick ett exemplar av hennes nya CD! En av de lyckliga mottagarna uttalade sig i TV och ifrågasatte hur hon tänkt, han och många andra i hans situation ägde ingen CD-spelare.....

Här där jag bor är så gott som hela centralorten prydd med tomtar av alla sorter, ljuskronor, stjärnor, glitter etc. Från högtalare på torgen och från varuhuset dånar käcka julsånger. Hur de ensamma och utslagna känner sig i det-

ta överdåd av flärd, och vad det kostar, kan man bara gissa sig till. Nej istället borde affärsidkarna, kommunen och de frivilligorganisationer som finns satsa dessa pengar på att förgylla såväl jul- som nyårshelgerna för de svagaste grupperna.

När undertecknad satt i kommunfullmäktige här i Örnköldsvik så motionerade jag 2007 om att de barnfamiljer som lever på försörjningsstöd, eller socialbidrag som det hette förr, skulle begåvas med 500 kronor extra för varje barn i december, så att åtminstone barnen kunde få nåt extra när det var jul, naturligtvis blev det avslag! Motiveringen var oerhört simpel, som att tanken var god men det var bestämt av kommunfullmäktige att den rikstäckande bidragsnormen skulle följas samt naturligtvis att det blev en extrautgift för skattebetalarna. Dessutom så anordnades det en familjedag på kyrkan på julafton!

Jag säger inte mer, där överlämnar jag till er att själva göra en bedömning!

Osökt kommer jag in på frågan om våra politiker är värda att företråda folket, men eftersom det är vetenskapligt belagt att politiker är smartare än befolkningen i stort, så får jag väl ge mig! Detta enligt Torsten Persson, forskare och professor i nationalekonomi, som har kartlagt 200 000 politiker sedan 1982.

Jo ni vet väl att ju mer makt en politiker har, ju smartare är den. En person som står på en vallista men inte blir vald är smartare än befolkningen i genomsnitt. En person som blir vald är smartare än en person som bara står på listan. Den som kommer längst i kommunen, dvs kommunstyrelsens ordförande är smartare än de som bara blir valda. Men de som sitter i riksdagen är smartare än den som är ordförande i kommunen.

12% av våra politiker har en nära släkting som representerat samma parti i samma politiska församling! Ja det sista kan vi kanske skriva under på, men det där om smartheten känns lite magstarkt. Men det kanske är denna övertro på politikerna som framkallar just politikerföraktet.

En sak är i alla fall säker, man vet att man tillhör underklassen när det samlade arbetslöshetsunderstödet knappt räcker till hyra, el och andra oundvikliga fasta utgifter!

MATS HEDELL

Folkhemmets arkitektur – en dröm om socialism i överbyggnaden?

Världen är en märklig plats. Jag skulle bara ta en liten promenad medan min bil fick vinterhjul och klev rakt in i en annan verklighet, tvärs över gatan från däckverkstaden. Mjukt gula, rappade flerfamiljshus som på något sätt såg inbjudande och vänliga ut omramade öppna ytor som uppenbart var välplanerade – det hela var genomtänkt och människoanpassat på ett sätt som arkitektur sällan är. Promenadvägar band ihop gård med gård, och ett tak med en grupp dansande människor som dekor täckte vad som en gång varit en lekyta utomhus, ”så att barn skulle få frisk luft även regniga dagar”, som skylten jag hittade beskrev det. Fler skyltar berättade om området och jag förstod att jag klivit in i det sena 1940-talets Folkhemssverige. Det förklarade inte riktigt varför jag kände mig så berörd och varför jag plötsligt tänkte på socialismen och en massa andra saker som egentligen verkade långt från Salabacke i Uppsala, där jag befann mig, som vaga associationer till kontinental, europeisk kultur. Så jag beslöt mig för en liten undersökning.

FOLKHEMMET

Folkhemmet som begrepp myntades av Per Albin Hansson år 1928. Innan dess hade ordet faktiskt redan använts i politiken som ett konservativt begrepp med rasistiska övertoner: ett hem för nationen, för det egna folket osv. Per Albin fyllde det med ett nytt innehåll (kanske för att hitta något som talade till människor ur olika klasser med olika ideologisk bakgrund) och gjorde det till socialdemokratins kännetecken – det kom att betyda ett demokratiskt hem för hela det svenska folket, med jämlikhet och ett bra liv för alla. Per Albin menade till och med att klassamhället skulle försvinna och ersättas av Folkhemmet, eftersom Folkhemmet liksom skulle ta över mer och mer och klassamhället gå på reträtt – ”demokratin [skall] genomföras och tillämpas även socialt och ekonomiskt” sade han. Han fick kritik för det från vänster – han hade dumpat klasskampen till förmån för Folkhemmets klassarbetspolitik påstod radikalare socialdemokrater och kommunister, men trots detta kom folkhemstanken att dominera och präglade socialdemokratisk ideologi i decennier framöver: nu skulle här reformeras med folkpensioner, semester och sjukförsäkring, arbetslösheten

Typiskt för folkhemsarkitekturen är att grönytorna mellan husen är direkt åtkomliga från ingångarna, åtminstone på ena sidan. På det sättet länkas boendet ihop med den yttre världen. Idag har en stor del av parkerna i Salabacke i Uppsala blivit till parkeringsplatser och vem lägger längre märke till den vackra portalen som markerade ingången till delområdet?

skulle bekämpas och något som kallades ”planmässig hushållning” omsättas i praktiken. Den debatt som följde mellan socialdemokrater och borgerliga partier i slutet av 1940-talet kom att kallas ”planhushållningsdebatten” och handlade om hur mycket staten skulle få styra näringslivet och vad som skulle förstatligas, och efter den debatten blir propagandan för folkhemsideologin mer sparsam. Dels satte näringslivet press på debatten, och dels fick ekonomin ett uppsving efter andra världskriget, och kapitalismen hade råd med en viss välfärd som man får anta kändes tillräcklig för socialdemokraterna. Så nu talade man istället allt oftare om ett

välfärdssamhälle och politiken handlade inte längre om att man strävade efter att förstaliga, utan om att bygga ut den offentliga sektorn, höja skatterna och ge olika bidrag till dem som man annars kunde ha förväntat sig skulle bli jämlika och klasslösa i Folkhemmet.

Folkhemsidén slår mig, när jag läser om den, som en variant av utopisk socialism – en tanke om att man kan upp-rätta det goda samhället som enklaver inom det kapitalistiska samhället där de ska breda ut sig och genom sin allmänna förträfflighet vinna terräng, de ska moraliskt och politiskt övervinna den onda kapitalismen genom att visa på ett annat, bättre sätt att leva. Jag får

ge Per Albin att det är en vacker, om än förmarxistisk och brutalt verklighetsfrämmande, tanke.

FOLKHEMMETS ARKITEKTUR

I det här ideologiska klimatet började man också bygga städer på ett annat sätt. Människor flyttade i strida strömmar från landet till städerna där det fanns arbetstillfällen, men ont om bostäder. Bostadsbrist och trångboddhet kom att bli en av efterkrigstidens största politiska frågor och blev naturligtvis oerhört viktig för Folkhemmets politiker. Man definierade vad som var ett rimligt bra boende: två eller tre rum och kök för en familj ansågs lagom, och det skulle inte vara oekonomiska fristående småhus utan flerfamiljshus. Men definitioner och standarder stannade inte där – en sak som verkligen utmärker den svenska folkhemsarkitekturen är att man hade normer för allt – från rumsstorlekar till fönster och dörrar. Staten subventionerade byggandet och såg gärna att kommuner och kooperativ tog på sig det praktiska arbetet.

Det här byggandet kunde ju ha artat sig på lite olika sätt, och gjorde det också, men det fanns ändå ett stort inspirations- och idéarv som påverkade Folkhemmets stadsplanerare och arkitekter. Man kan börja med vad som kallas för modernismen och som innefattar en rad olika stilar som utvecklades på 20-talet och blev den viktigaste övergripande arkitekturströmningen efter andra världskriget. Vad de olika modernistiska stilarna har gemensamt är en ny industriell byggnadsteknik med glas, stål och armerad betong, något som ofta kombinerades med en betoning på ljus, luft och utrymme, och att man rent estetiskt inte längre tittar bakåt mot antiken och medeltiden – inga klassiska tempelfasader och gotiska fönster här inte. Nästan alla känner till Le Corbusier, en av modernismens absoluta förgrundsförare som utvecklade sin egen stil, funktionalismen, med rena avskalade byggnader. Här hittar vi också en man som mer direkt kan ses som en kollega till de svenska folkhemsarkitekterna: Bruno Taut, en tysk socialistisk arkitekt. Efter att ha varit verksam i Berlin under Weimarrepubliken flydde han från nazisterna och arbetade i Sovjet, men fick ge sig av 1933 när hans sätt att tänka inte längre föll i god jord. Han använde sig av en mjukare funktionalism med fler dekorativa element och en mer mänsklig mått-skala, han arbetade mycket med färg och var inspirerad av något som kallas för trädgårdsstaden, som jag strax ska komma till. Folkhemsarkitekturen med

Ett väderskydd med konst för folket som vindflöjel...Såna här skydd skulle möjliggöra hälsosam vistelse utomhus för både vuxna och barn, och finns bevarade i större utsträckning än man kan tro.

sin genomgående standardisering är alltså visserligen unikt svensk, men den var också en betydelsefull tankeriktning i den modernistiska kulturströmningen som omfattade hela Europa.

Trädgårdsstaden var ett viktigt arv för Folkhemmet. Idén kommer från 1800-talets England och handlar om att skapa en modern mindre stad som skulle vara självständig gentemot storstaden i centrum. Här skulle det finnas särskilda områden för industri och handel, andra avsedda för bostäder, och ett bälte av småbruk runtom staden där folk kunde odla en del av sin egen mat. När idén under industrialismen utvecklades allt mera bort från odlandet ville man istället anlägga gröna ytor mellan husen för att skapa ett band till naturen för dem som bodde i en trädgårdsstad, för att göra den lyck-

liga och harmoniska – och till nöjda arbetare. I Folkhemmet talade man istället om drabantstäder som skulle omge storstaden, med sina egna centra med affärer, skolor, kultur och annan service och som skulle vara knutna till den stora staden med kollektivtrafik. Man talade om grannskapsenheter med ungefär 10 000 invånare, uppdelade i mindre enheter på mellan ett och två tusen personer, där det skulle uppstå en gruppgemenskap som man menade skulle skydda människorna från att ta till sig ideologier som fascism och nazism. Från detta utvecklades något senare tanken om ABC-städer, där det skulle finnas Arbete, Bostäder och Centrum.

Hur gick det med allt det här då? Man kan väl säga, lite så och så. Vällingby i Stockholm anses vara en fullt

utvecklad drabantstad av somliga, medan andra säger att nix, det är en en ABC-stad – men hur som helst är det ett bra exempel på en ny sorts stadsplanering som stod klar tidigt på 50-talet. Ofta kom det istället att handla om några kvarter här eller där, som lades lite utanför stads kärnan eller rentav klämdes in på områden där man rivit ner gammal bebyggelse (vi kan förfasa oss, men att riva det gamla var politiskt korrekt under Folkhemmet – unken borgerlighet och unket förtryck med smutsiga små kyffan, bort med det bara). Salabacke-kvarteren i Uppsala, där jag hamnade under min promenad, byggdes från slutet av 40-talet, men faktiskt mest på 50-talet och ritades av stadsarkitekten Gunnar Leche. Man hittar hus planerade och ritade av honom här och var i staden – t.ex. finns i Lasseby Gärde en vackert mångfärgad huslänga från 1940-talet med plaskdamm för barn på den funktionella grönytan, en typisk folkhemsdetalj som har lagts igen på många andra ställen. Det verkar förresten som om arkitekturen tog på sig att snappa upp de nya politiska vindarna, ända till 50-talet men sen skulle det inte ta lång tid innan vi hamnade i den rejält banaliserade funktionalismen med enorma klossar till hyreshus, ofta utslängda utan större planeringsmöda eller skönhet. Så vad vi har är små öar och oaser...

Om nu själva folkhemsidén var utopisk, skulle jag vilja kalla dess arkitektur för en dröm om revolution i sam-

En infart till Salabacke-området. Det syns kanske inte på bilden, men här har man skapat en liten öppen plats invid den stora gata som ramar in kvarteret, med flera små vägar som mynnar ut. Det betyder att den lilla platsen blir en naturlig mötespunkt, och attraktiv för placering av butiker. Det är en tribut till Folkhemmets arkitekter att det så uppenbart fungerar än idag – i det här kvarteret hittade jag tre sådana platser som fortfarande är i bruk på det sätt som en gång avsågs.

Folkhemmet och färgerna. De vackra husen i Lasseby Gärde i Uppsala lyser även en gråmulen dag

hällets överbyggnad. Att bygga små vackra stadsbubblor där människor lever vackra liv och arbetar i närheten på den lämpligt placerade fabriken medan deras barn leker i områdets daghem...det är helt enkelt inte möjligt under ett ekonomiskt system där människor måste ta de arbeten som finns där de finns, där den lokala butiken får stänga eftersom utbudet i köpcentra nån annanstans är billigare, där den som kommer till en plats får söka sig en bostad där det finns, inte där den helst vill bo. (Och sen får i alla fall jag lite obehagsrysningar vid tanken på att förvisas till en lyckobubbla, även om det faktiskt skulle vara i ett perfekt

socialistiskt samhälle).

Resultatet av det hela är alltså att de tankar på socialism och kontinental kultur som trängde sig på under min promenad var riktigt logiska. Och kanske kan de också illustrera vilken inverkan den miljö vi själva skapar har på det vi tänker och känner, och hur vi lever? Men framförallt ger nog Folkhemmets teoretiker och dess arkitekter oss en läxa i hur man visserligen kan fantisera och drömma om, men inte förverkliga, ett socialistiskt samhälle utan att förändra den grundläggande ekonomiska maktstrukturen. Jag avslutar med ett par bilder, med lite mer beskrivande text under än vanligt – så följ med på ett snabbt besök i Folkhemmet.

MARINA WEILGUNI

Konst från Nordkorea - broderimönster och snäckskalsteknik

Demokratiska Folkrepubliken Koreas ambassad visade ett antal unika konstverk i Trappan i Vällingby under några dagar i december. Konstnärerna Lim Min och Pak Chang Yong ledsagade utställningen som bestod av tavlor i koreatypisk snäckskalsteknik och av broderade tavlor. Svensk-koreanska föreningen förmedlade en inbjudan till vernissage och några medlemmar från SKP Stockholm var bland de som såg de unika verken.

Konstnärernas material, snäckskal, kommer från sjösnigeln som lever i Koreas territorialvatten. Skalen kan vara millimeterstora eller större och sätts ihop till mosaik. Bitarna är

inte färglagda utan plockas i naturliga färgskalor. De behandlas sedan i olika temperaturer för att färgen ska förbli permanent.

Utställningens besökare fick lära sig om ett verk av tre Förtjänta konstnärer från DFRK, Kim Chol Ho, Pak JinSu och O Yong Min, som skapade en mosaik i 100 000 hela, obrutna, små delar. Det tog konstnärerna sex månader att färdigställa. På Internationella konstutställningen i Frankrike 1999 ansåg deltagarna enhälligt att bilden inte bara var ett stycke konst utan en värdefull skatt och värderade den med en guldmedalj.

Arbetet med ofta pyttesmå skaldelar kräver stor fingerfärdighet och tålamod och utförs till 99 procent av kvinnor. Tekniken lärs redan ut till flickor i skolåldern som senare kan utveckla ett stort kunnande. Även de broderade tavlorna är kvinnoarbete.

BARBARA BRÄDEFORS

Bilder: Ett urval av konstverken som var representerade på utställningen.

Mitt arbete

I detta nummer berättar Håkan som är byggnadsarbetare, om en dag på jobbet - med diskussioner bland arbetskamraterna och tankar på en socialistisk framtid.

Klockan ringer 6 på morgonen vilket är ganska sent eftersom jag för tillfället jobbar på en arbetsplats nära mitt hem. Bortsett från att det första som sker är att man hör väckarklockan, så kopplas hörselsinnet omedelbart om till att lyssna på ljudet – smattrar det på fönsterbläcket – regnar det ute idag? Är det en av de sämre dagarna på ett bygge jag har framför mig, när jag ska behöva gå hela dagen i regnställ och ändå bli genomblot och frusen? Idag har jag tur, det regnar inte. Dagarna då det regnar känns ofta trista, man hade hellre blivit kvar i sängen, men då får man bita ihop och tänka på de fina sommardagarna när man får vara ute hela dagarna och slippa vara inomhus en hel dag. Att jobba utomhus året runt har både sina fördelar och nackdelar. Dagarna då man befinner sig ute i regn går ofta tankarna tillbaka till tiden då jag jobbade i Danmark – om det regnade för mycket så satte arbetslaget sig kollektivt i bodarna och inväntade helt enkelt regnets slut innan man gick ut. Det var längesen det förekom i Sverige, även om vissa starka arbetslag gör det ännu. Men som sagt, idag regnar det inte.

Väl på jobbet en halvtimme efter att klockan har ringt så börjar man med en kopp kaffe. När klockan närmar sig 7 så inleds diskussionen mellan kollegorna om vad som ska ske under dagen. Vid oklarheter rycker lagbasen, den av arbetslaget utsedda talesmannen in, och berättar vem som gör vad och vad som ska ske under dagen. När man väl kommer ut på talar man för arbetsledaren vad han behöver göra under dagen för att man ska kunna utföra sitt jobb. För min egen del klargör jag för arbetsledaren att måtten behöver sättas ut på vägen vid pumpgropen, och det ska vara gjort innan klockan 9, annars kan han avbeställa betongen som kommer klockan 14.

Sammanhållningen är bra och på byggena där arbetslagen har ett eget inflytande flyter jobben på bäst. Få eller ens någon av kollegorna vet vem som äger företaget vi jobbar åt. Vi känner dom inte och vi bryr oss inte. Engagemanget man lägger ner drivs av att man vill att jobbet ska flyta på och bli klart i tid. Kapitalalets apostlar har ett ständigt mantra om att det är företagets vinstmotiv som driver produktionen framåt, men vi finner inga vetenskapliga belägg på min arbetsplats och inte heller på mina tidigare

arbetsplatser. Vi producerar byggnader, vi gör det därför att vi vill ha vår försörjning tryggad. Att vi samtidigt skapar en stor vinst åt företaget vi jobbar åt är en annan sak.

Klockan är 9 och det är dags för frukostrasten. Rasten ägnas som ofta åt diskussion om gårdagens resultat i fotbollsmatcher eller resultaten i travloppen, politik är också ett ständigt återkommande ämne. Tyvärr är det allt för många som väntar på en vinst på travet som aldrig kommer istället för att se potentialen i vad vårt arbete skapar. Vinsten vi skapar skulle kunna användas till att förbättra allt det som vi diskuterar på rasterna som är bristfälligt. Kollegorna har, precis som jag och alla andra, erfarenheter av bristande sjukvård, försämrade skola, bristande kollektivtrafik och mycket annat – tänk om vi bara kunde se till så att det vi skapar tillfaller det stora flertalet, folket, istället för de få, kapitalisterna. Socialismen kan ge oss en värdig framtid för oss själva och våra efterlevande. Oftast får jag medhåll, men tyvärr glöms det bort lika fort. Men skam den som ger sig, för eller senare lär det fastna.

Klockan 12 är det dags för middagsrast. En av kollegorna kommer in förbannad 10 minuter efter att rasten har påbörjats. Arbetsledaren har fått sig en blåsing för att måtten inte kommit ut vid rätt tid vid hans tilldelade arbetsmoment, så kollegan har fått en stirrig dag och fick jobba över en stund på rasten. ”Den late jäveln, han bara snackar i telefon” är omdömet om närmaste chefen. Lat eller inte, även tjänstemännen pres-

as. Företagen vill maximera sina vinster både på bekostnad av att få byggnadsarbetare ska göra mer, och att färre tjänstemän ska hinna mer.

Klockan närmar sig 16 och det dags att plocka in verktygen och maskinerna man använt sig av under dagen, det är dags för helg. Dagen har förlöpt som det var tänkt i morse, för min egen del så blev väggen gjuten, måtten kom ut i tid och inget strulade. Trots att vi klarat oss ifrån regnet så är kroppen frusen. I omklädningsrummet vittnar pust och stön om att kollegorna är slitna. Trots min ringa ålder på 34 år känner jag då och då av smärta i ryggen.

Någon brukar skämtsamt, men delvis som en längtan till frihet från löneslaveriet, i glad ton vid veckoslutet utbrista ”ännu en vecka avklarad, ännu en vecka närmare pension”. Detta sker inte denna vecka. Politikernas besked om pensionsuppgröelsen, som på sikt kommer att tvinga oss att jobba längre, ligger som en stor besvikelse. Inte en enda har under dagen uttryckt glädje över att tvingas jobba längre, vi orkar helt enkelt inte. Nästa vecka, när besvikelsen hunnit lägga sig och realiteten är ett faktum har jag nya argument för kapitalismens avskaffande och socialismens överlägsenhet. Vinsterna vi skapar med vårt dagliga slit skulle kunna användas till trygga pensioner och till och med sänkt pensionsålder istället för till fåtalets rikedomar. Förhoppningsvis biter argumentet enklare nu. Tack för det Stefan Löfven m.fl.

HÅKAN JÖNSSON

Finlands självständighet

Finland har nyligen högtidlighållit hundraårsminnet av sin självständighet den 6 december 1917. Redan tidigare, i juli 1917, hade den finska lantdagen med arbetarmajoritet antagit den så kallade maktlagen, som i realiteten innebar självständighet från Ryssland. Den finska borgerligheten var då tveksam, men efter bolsjevikrevolutionen i Ryssland den 7 november 1917 var man angelägen om självständighet.

Sedan kriget 1808–1809 hade Finland varit ett ryskt furstendöme. Den tsarryska regeringen hade aldrig en tanke på att bevilja Finland självständighet. Så inte heller den kortvariga Kerenskij-regeringen mars-november 1917. Det var den revolutionära bolsjevikregeringen som först av världens regeringar, den 18 december 1917, godkände Finlands självständighetsförklaring och i ett dekret den 2 januari 1918 erkände man Finland som självständig stat. Beslutet var undertecknat av bland andra folkkommissarien för nationella frågor, Josef Stalin. Sverige blev andra land att

erkänna Finlands nationella oberoende.

Det kan vara värt att beakta sådana historiska fakta, eftersom det länge förekommit en historieförfälskning kring Finlands självständighetsprocess. Det har påståtts, och påstås, att inbördeskriget i Finland vintern-våren 1918 skulle ha varit det avgörande i självständighetsprocessen. Men det kriget var som bekant ett klasskrig mellan Finlands arbetare och torpare å ena sidan och Finlands borgerlighet å andra sidan. Självständigheten var redan klar.

Den som förutsättningslöst vill forska kring de historiska relationerna Sovjetunionen-Finland finner att Finlands nationella oberoende varit ett viktigt inslag i Sovjetunionens utrikespolitik. Om vi går fram till tiden för andra världskriget, så blir facit för Finlands del att man förlorade två krig, vinterkriget 1939–1940, och det så kallade fortsättningskriget 1941–1944. Men varken vid fredsförhandlingarna mars 1940 eller september 1944 ifrågasatte Sovjetregeringen Finlands självständighet. I varje historiskt läge, 1917–1918,

1939–1940, 1944–1945, var Stalin angelägen om den finska självständigheten. Redan vid en partikonferens den 29 april 1917 hade Stalin uttalat sig: ”Om vi skulle vägra det finska folket rätten att tillkännage sin önskan att skilja sig från Ryssland och att genomföra denna önskan, så skulle vi därigenom försätta oss i det läget att vi fortsätter tsarväldets politik.”

Det kan vara tänkvärt att fundera kring vad som hade blivit Finlands öde, om man tillsammans med Hitler-Tyskland hade segrat i kriget mot Sovjetunionen. Kanske en tysk halvkoloni? Nazisterna hade ingen högre uppfattning om finnarnas ”ariska rasrenhet”. Paradoxalt nog vågar vi i dag säga att tack vare nederlaget i kriget 1941–1944 kunde Finland frigöra sig från Nazi-Tyskland, ta bort hakkorsen från sina tanks och flygplan och utveckla sin självständighet med goda relationer både till öst och väst.

TORD LUNDGREN

Jerusalem är inte Israels huvudstad

Enligt FN:s delningsplan från 1947 skulle Jerusalem vara en internationellt administrerad stad, delad mellan israeler och palestinier. Men Israel annekterade Västra Jerusalem redan 1948 och rensade staden från palestinier. Den östra delen ockuperades under sexdagarskriget 1967. Efter det har Israel systematiskt flyttat gränsen för Västra Jerusalem österut. 1980 trotsade Israel omvärldens protester och antog en lag som förklarade Östra Jerusalem som en del av Israel (annekterat).

Det råder enighet i världen om att Östra Jerusalem är under ockupation. Direkt efter att Israel antog lagen om att Jerusalem skulle vara deras odelade huvudstad, antog FN:s säkerhetsråd resolution 478 som ogiltigförklarar Knessets lag samt ber bland annat samtliga FN-stater att flytta sina eventuella ambassader från Jerusalem. USA använde då inte sitt veto för att stoppa resolutionen. Även Internationella domstolen i Haag har slagit fast att Östra Jerusalem är ockuperat. Israel har placerat regering och parlament i Jerusalem, men alla länder med diplomatiska förbindelser med Israel har alltså sina ambassader i Tel Aviv eller andra kuststäder. El Sal-

vador var det sista landet som flyttade sin ambassad från Jerusalem, just med anledning av att FN inte erkänner Jerusalem som Israels huvudstad.

I den så kallade principdeklarationen som undertecknades 1993 av Israel och PLO slogs bland annat fast att Jerusalems status slutligen ska diskuteras under fredsförhandlingar, och palestinerna har som krav att Östra Jerusalem skall bli huvudstad i en Palestinsk stat. Om USA flyttar sin ambassad till Jerusalem är det inte bara ett folkrättsbrott, utan det går även direkt emot ingångna avtal som är tänkta att ligga till grund för framtida fredsförhandlingar.

USA:s kongress beslutade under 90-talet att de skulle flytta ambassaden

till Jerusalem, men varje sittande president har stoppat detta med hänvisning till en paragraf som hänvisar till landets säkerhet.

Israel fortsätter att koppla greppet om Östra Jerusalem genom utbyggnad av illegala bosättningar och trakasserier mot palestinerna som bor i staden. Det som behövs nu är att omvärlden kraftfullt visar att detta inte är acceptabelt, att Jerusalem inte tillhör Israel.

En flytt av USA:s ambassad är en krigsförklaring mot det palestinska folket.

PALESTINAGRUPPERNA I SVERIGE

FAKTA JERUSALEM:

I hela Jerusalem bor det 815 300 invånare, 301 100 av dem är palestinier som bor i Östra Jerusalem. Det bor över 200 000 bosättare i illegala bosättningar i Östra Jerusalem. 75,3 procent av Östra Jerusalems invånare lever under fattigdomsgränsen. Den 142 km långa muren, vägspärrar och kraven på inresestillstånd, har skurit av Östra Jerusalem från resten av Västbanken. Fler än 100 000 boende i förorterna Ras Khamis, Ras Shahada, Dahyat a-Salam, flyktinglägret Shuafat, Kfar Aqeb och Samirmis har skurits av från Jerusalem genom muren, vilket påverkat områdena negativt på flera sätt. De får inte ens den mest basala servicen som till exempel sophämtning. Från 1967–2013 har Israel återkallat rätten att bo i Jerusalem för 14 309 palestinier.

Den fackliga rörelsen utmanar regering och riksdag i Tunisien

Vad händer i Tunisien?! Har någon hört något från detta nordafrikanska land på sistone? Minns ni den s.k. arabiska våren 2011 då Tunisien och sedan Egypten lyckades störta sina diktaturer? Efter flera politiska turer har det åtminstone lyckats folket i Tunisien att få till stånd en nationellt demokratisk regering med allmänna val och flerpartisystem. Sharialagarna, den på religionen grundade lagstiftningen är avskaffad. Kvinnors jämställdhet garanteras av en ny sekulär konstitution. Inte illa, men heller inte helt bra. Kapitalismen består, finanskrisen likaså och prisökningar, arbetslöshet och lönestopp drabbar det arbetande folket som i alla andra av monopolkapitalet styrda nationer. Men Tunisien och fler länder på den afrikanska kontinenten skiljer sig från de flesta europeiska länder, Grekland undantaget, därigenom att här finns en kämpande fackföreningsrörelse; UGTT, Unionen Generale des Travailleurs Tunisiens (De tunisiska arbetarnas centralorganisation).

”När parlamentet inte kan styra landet måste UGTT träda in” sade ordföranden Houcine Abassi redan för drygt ett år sedan under den regeringskris som uppstått efter ett mistroendeotum mot premiärministern. Någon vecka senare hade en marionett utsetts att bilda ny regering i Tunisien och i detta sammanhang kallades UGTT:s ordförande till överläggning. Under det kaos som uppstått med arbetslöshet, islamistiskt hot och finansskandaler hade nämligen röster höjts för att den fackliga landsorganisationen skulle sätta sig i regeringen. Svaret från UGTT blev emellertid NEJ.

”Vi är inte intresserade av makten” förklarade Houcine Abassi i ett pressmeddelande den 17 aug 2016. ”UGTT kämpar endast för arbetarklassen. Vi skulle inte sälja ut våra kamrater för en ministerpost i det av kapitalet styrda Tunisien. Vad vi idag vill är emellertid att det nu tillsätts en regering som har Tunisien bästa för ögonen och som inte spelar under täcket med utländska intressen”.

Bakgrunden till Abassis hårda utfall var bl. a. det som hänt i staden Bizerte, där Tunisien största statliga industri – ett metallföretag som tillverkar plåten till bilar och båtar – sålts ut för att styckas upp på den privata marknaden, allt enligt rekommendationer från IMF (internationella valutafonden).

Strejker och ockupationer är därför de vapen UGTT tvingats ta till gentemot kapitalets offensiv. Men UGTT vill även få igång en andra omgång av de s. k. ”nationella samtalen” som blev ett konstruktivt alternativ för folket efter den nationellt demokratiska revolutionen den 14 januari 2011.

VAD ÄR UGTT?

Med följande ord beskriver Tunisien förste president Habib Bourguiba UGTT:

Den tunisiska fackföreningsrörelsen blev känd för omvärlden i samband med sitt deltagande i upproret mot den franska kolonialmakten 1952. UGTT föddes i sin nuvarande form under ledning av dess ordförande Farath Hached strax efter första världskrigets slut, och tog sina första steg under de allra svåraste omständigheter. Man har fått kämpa sig fram till den starka ställning UGTT har idag med de knutna nävarnas fulla styrka, och drabbades av förvisning, fängelse och kulor från den härskande klassens väpnade styrkor. UGTT har tagit sig fram på en väg full av faror och bakhåll men dragit nytta av erfarenheterna och de prövningar som de utsatt sig för och det är därför UGTT idag är en kraft som det tunisiska folket kan känna tillit till i kampen mot borgarklassen och imperialismen.

UGTT har, tack vare att de har fullständigt folkligt stöd, kunnat uppträda som en alternativ regering. De har inte

bara kunnat erbjuda lösningar på arbetarklassens bekymmer, utan har också mottagit och förhandlat med regeringar från Europa och den s.k. tredje världen. Så reste exempelvis i augusti 2017 UGTT:s ordförande till Syrien för att där uttrycka organisationens solidaritet med det syriska folket.

Har svensk fackföreningsrörelse något att lära av UGTT?

En svår fråga. Problemet är att det socialdemokratiskt styrda LO tillhör en annan International än UGTT, och efter att WFTU bildades 1946 anslöt sig svensk fackföreningsrörelse till den av USA ledade oppositionen till WFTU.

Det kommer an på oss kommunister att göra facket till en kamporganisation. Min erfarenhet av över tio år i Tunisien är också att det inte räcker med att de fackliga representanterna förhandlar med arbetsköparparten. Skall monopolkapitalet släppa sina profiler måste det till rejäla krafttag i klasskampen såsom strejker, ockupationer förutom massiva folkliga demonstrationer. Detta äger i större eller mindre omfattning rum dagligen i Tunisien. Men den ideologiska ledningen av den fackliga rörelsen är avgörande om arbetarklassen ska ta steget fullt ut och resa sig mot kapitalismen som sådan, samtidigt som de ställer lönekrav och skaffar sig ökad kontroll över produktionsmedlen.

CHARLOTTE SVÄRDSTRÖM

Historik:

1923: UGTT grundas.

1936: Framgångar för Folkfronten i Frankrike och strejker i gruvorna i Tunisien.

1938: Efter skotten i Bizerte var Neo Destour det enda partiet i Tunisien som kunde ta ledningen i kampen mot kolonialismen, och hade inte också UGTT tagit del i kampen mot kolonialismen och senare i den antiimperialistiska kampen hade inte UGTT kunnat överleva som facklig organisation.

1946: UGTT ansluter sig till den fackliga världsfederationen WFTU.

1978: Svarta torsdagen, den första generalstrejken sedan landets självständighet.

1984: Brödupproret.

13–14 januari 2011: Generalstrejk i Sfax och Tunis. Strejken blev en av de utlösande orsakerna till den nationellt demokratiska revolutionens seger den 14 jan 2011.

Hösten 2012: UGTT:s kader angrips av milis ur ”Kommittéerna för revolutionens försvar” som anarkister och salafister (islamistisk gruppering) fått kontroll över. Efter hård ideologisk kamp från UGTT:s sida kunde dessa kommittéer upplösas. De har nu ersatts av BRO (Röda arbetarbrigaderna) som leds av kommunister.

2013: En kvartett bildas bestående av ordföranden för respektive UGTT, UTICA (småföretagarnas förening), Advokatsamfundet och Tunisien Kommitté för mänskliga rättigheter. En nationell dialog om landets framtid förs mellan regeringen och Kvartetten.

2015: Den nationella kvartetten får Nobels fredspris.

Dags att uppgradera?

Skaffa Kommunismen 2.0! Kommunismen 1.0 stöds inte längre av de samhällseliga förhållandena och Kapitalismen 3.2 är tyvärr behäftad med många och allvarliga buggar som partiet inte kan åtgärda.

När jag diskuterar ett annorlunda samhälle, som inte är baserat på konkurrens, rivalitet, ägande, utsugning och förtryck säger människor ofta att jag är naiv. Det borde jag väl förstå att människor är som de är, de vill alltid konkurrera, skaffa sig fördelar på andras bekostnad och hellre försvara sitt eget än dela med sig. Det är människans natur att vara egoistisk helt enkelt och i ett nytt samhälle skulle det snart bli samma gamla visa igen. Om jag inte instämmer berättar de energiskt om forna tider, där de snabbt passerar medeltiden och vikingarnas plundringståg, går tillbaka till Roms erövring av Medelhavs-världen och ända till Egypten. Hur kul kan det ha varit att bygga pyramider åt farao kanske?

Så jag tror det är dags för en liten reality check. Pyramiderna började byggas sådär 4000 år fvt (före vår tideräkning, samma som f.Kr, före Kristus). De var uttryck för ett klassamhälle

baserat på jordbruk som växt upp runt den rika odlingsjorden längs Nilen. Andra sådana civilisationer fanns t.ex. i den bördiga halvmånen som innefattar landet mellan floderna Euftrat och Tigris och sträcker sig i en båge västerut mot Medelhavet. De här jordbruks-civilisationerna hade sitt ursprung någonstans mellan 13 000 fvt och 10 000 fvt, när man hittar de första tecknen på odling – och en ny sorts arbetsdelning och klassamhälle.

Människan har däremot funnits på jorden som homo sapiens sedan mellan 150 000 och 200 000 år. Så minst under i runda slängar 140 000 år levde människor inte av jordbruk, de ägde inga åkerplättar eller husdjur, de hade en minimal arbetsdelning och liten specialisering inom olika arbetsområden, och de hade inget utvecklat klassamhälle. Såvitt vi kan bedöma levde de ett ganska välmående liv där de jagade och samlade in den mat de behövde och hade mycket fritid. De kan ha fördelat arbetet olika mellan kvinnor och män förstås, och de kan ha tyckt att en viss grupp hade rätt till ett visst område där man hittade bra mat, men i det stora hela levde de kollektivt i gruppen, och eftersom de var så få var konkur-

rensen med andra grupper förmodligen inte särskilt problematisk. Engels kallade detta tillstånd för urkommunism (se ledaren i detta nummer) – men vi kan ju anpassa oss till den moderna tiden och kalla det Kommunismen 1.0.

Det fanns människor som levde på detta vis ända in på 1900-talet, och faktiskt finns det fortfarande små grupper som lever så. Det är bland annat genom att titta på deras samhälle som vi kan bilda oss en uppfattning om hur livet såg ut under Kommunismen 1.0.

San-folket i Kalahari är väl de mest kända som fortfarande lever på det här konkurrensfria sättet idag. De har en arbetsdelning mellan män och kvinnor där männen jagar och kvinnorna samlar – dvs. de gräver upp ätliga rotknölar och samlar frukter och bär. Det kan verka slitsamt att leta efter maten på det viset, men faktum är att människorna vet precis var de ska hitta den och vad de måste göra för att få den, så även om det innebär arbete innebär det inte svält eller desperat letande efter ett par tuggor mat. Problemen som kommer så småningom är att det moderna samhället inkräktar på naturen och driver bort eller utrotar villebrådet, inhägnar områden där man kan hitta ät-

liga växter och förstör klimatet så att det påverkar både växter och djur. Det har drabbat de flesta jägare och samlare och det verkar troligt att det i sinom tid kommer att drabba San-folket också.

Men tillbaka till det urkommunistiska livet: det varje person hos San-folket skaffar fram i matväg delas med alla i gruppen, och då menar jag alla utan undantag. Ett mycket litet bytesdjur blir en liten köttbit till var och en, punkt slut. Det är inte fråga om att jägarna sätter sig och grillar bytet och smaskar i sig medan kvinnor och barn får tugga på rotknölar bäst de kan... De gamla i gruppen tar hand om barnen och lär dem det de behöver kunna. I en dokumentär jag såg var det särskilt en gammal kvinna som var uppskattad, för hon var otroligt skicklig på att hitta mat nära lägret och lika skicklig på att lära barnen konsten. Det verkar fridsamt, inte sant?

Nu är det ju inte alla kända jägar- och samlarsamhällen som lever eller har levt riktigt så jämlikt och med respekt för både varandra och naturen. I somliga samhällen har kvinnorna (eller har haft, för de här samhällsformerna försvinner nu i snabb takt) en underordnad och ganska bedrövlig ställning, t.ex. hos Yanomamö-folket i Sydamerikas regnskogar. Somliga samhällen har utvecklats mot en rudimentär klassindelning, där expertkunskaper redan före jordbrukets införande blev grunden för att indela samhället i de mest jämlika och de mindre jämlika. Man kan spekulera i hur det kommer sig, och en tanke är att bara de samhällen som etablerar sig i en optimal miljö lever verkligt "urkommunistiska" liv. De andra pressas till en begynnande klassindelning och till att fördela naturens rikedomar ojämnt på ett eller annat sätt, eftersom det inte räcker till riktigt lika mycket för alla.

Det finns alltså exempel på att grupper av människor kan leva farliga och ohälsosamma liv under urkommunismen och att somliga av dem dog unga. Men när man får höra invändningen att det är vad man får betala för att dela lika, är det fel. Det är vad man får betala när man inte kan dela lika längre. Och i vår förhistoria, när människor levde som jägare och samlare, var det nog så att de flesta befann sig i lämpligare områden än de spillror av sådana samhällen vi kan studera idag. Så Engels hade kanske en lite onyanserad syn på Kommunismen 1.0, och kanske funderade han inte över vad jägare och samlare kan råka ut för som tvingar dem till någon

sorts rudimentärt klassamhälle – men i stort sett ligger det väldigt mycket i vad han säger.

Om man ser på de skelett som arkeologerna hittar, så är det tydligt att människorna blev kortare, hade ruttna, nedslitna tänder och sköra ben direkt när jordbrukssamhället kom, medan de tidigare hade varit betydligt friskare. Mer barn fick de också när de kunde odla säd och leva på ett massivt intag av den, vilket inte var så hälsosamt för kvinnorna. Lever man som San-folket tar det tid att få ihop överskottsfettet som krävs för fertilitet, graviditet och amning, så det blir längre mellan barnen och flickor kommer i puberteten senare. Då lever kvinnor längre och friskare liv.

Det tidiga jordbrukssamhället var alltså inte en idyllisk plats, och kanske inte ens ett framsteg – så varför uppkom det egentligen? Marxister har ansträngt sina hjärnor för att hitta det incitament som knuffar samhällen framåt, och alla känner väl igen att förändring beror på produktivkrafterna som utvecklas förbi produktionsförhållandena och inte längre rymms i den gamla mallen. Under urkommunismen fanns ju inga egentliga produktivkrafter och produktionsförhållanden, eftersom man nästan aldrig producerade något som inte alla kunde göra själva. Varje man kan göra sina fångstredskap, varje kvinna sin grävkäpp. Specialister som lär sig göra extra bra redskap kan förstås ha spelat en roll i den enskilda gruppen, men det verkar inte avgörande för en samhällsförändring. Men precis som när det gäller mer ojämlika jägar- och samlarstammar, så ligger antagligen svaret i naturen själv. Och vi vet att naturen började kollapsa genom torka och missväxt någon gång för sådär 15 000 år sedan i den bördiga halvmånen. Det var då, men inte förr, som man måste komma på nya sätt att överleva. Det var precis vad våra förfäder gjorde, och de valde olika sätt. Jordbruk och bevattning var en variant (det var ju inte så att man inte visste att fröna ramlar på marken och nya växter kommer upp under urkommunismen, det vara bara det att man inte såg någon särskild nytta med att lägga sig i denna

process) och en annan variant var specialisering med extra effektiva jaktvapen som det verkligen krävdes specialister för att framställa. Jordbrukarna verkar sedan ha slagit ihjäl dem som jagade på nyare och effektivare sätt, eller åtminstone ha tvingat in dem i det nya livet med odling och egna åkerlappar, så att det blev den nya livsstilen.

Med den följer en dålig spiral: mer mat (men enformig mat som inte innehåller allt en människa behöver, i vart fall för de fattiga) leder till mer barn som kan bruka mer jord och garantera mer mat, men eftersom det är fler som ska ha mat måste man ju odla upp ännu mer och få ännu fler barn... ja, ni fattar. När sedan klimatet blev vänligare igen var det för sent: alla de här människorna kunde inte återgå till att jaga och samla, de var alldeles för många. Och så var vi fast i klassamhället först som sist.

Människans förhistoria består alltså – övergripande sett – av tiotusentals år av klasslösa samhällen, ett liv med respekt för varandra och jämlik fördelning av både livets nödortfötter och dess guldkanter. Klassamhället och dess utslagning är en historisk parentes, som vi snubblade in i under en tid av svåra förhållanden, och det är inte ett av naturnödvändighet givet sätt att leva. Det är inte heller ett sätt att leva som passar bra till människans natur, hennes hälsa och välmående, eftersom människan var anpassad till ett helt annat liv. Vi kan ju aldrig komma tillbaka till urkommunismen, det inser var och en (utom en och annan idealist som försvinner in i skogen), men vi kan faktiskt lämna den här bedrövliga historiska parentes bakom oss och med alla våra nutida förutsättningar skapa ett helt modernt samhälle som är lika klasslöst och där vi har lika stor respekt för varandra som under urkommunismen.

Jag tycker vi satsar på en uppgradering till Kommunismen 2.0 – utvecklingsarbetet pågår för fullt och du är välkommen med din input!

MARINA WEILGUNI

Nyhetsajten på
www.riktpunkt.nu
uppdateras kontinuerligt

Julens historia

Julen är kristenhetens största helg. Ingen av de övriga högtiderna under kyrkoåret kan mäta sig med den. Därför anser jag det märkligt att julens seder och bruk egentligen har mycket lite med kristendomen att göra. För i själva verket är julen till stora delar en hednisk helg.

Först och främst, finns det någon som kan förklara vad ordet jul betyder? Nej det är kanske lite svårt. Men uttrycket är vedertaget och vi använder det så självklart att vi inte tänker på det. Men på andra språk är det lite lättare.

Engelskans Christmas betyder Kristus-mässa. Tyskans Weihnachten kan översättas med den heliga natten. Italienskans Natale, franskans Noël, spanskans Navidad kommer av det latinska ordet natalis, som betyder födelse. Grekiskans Christougena har uppkommit på motsvarande sätt och betyder Kristi födelse.

Men beträffande ordet jul så är det mer komplicerat. Det har funnits i de nordiska språken i urminnes tider. Finnarna har sitt joulu som betyder jul, samt ett juhla, som betyder fest. Isländskan och färöiskan likaså. Till och med engelsmän och skottar kan i vissa fall, oftast dialektalt, använda yule i stället för Christmas.

En teori är att jul kommer av hjul. Det är alltså årets kretslopp som åsyftas, och det kan ju liknas vid ett hjuls rörelse. En annan teori är att ordet jul är en vinterparallell till sommarmånaden juli. Men ingen av dessa teorier är med säkerhet korrekt. Man kan enklast och säkrast konstatera att ingen med säkerhet vet vad ordet jul betyder rent språkligt.

Men en sak vet man med säkerhet, julen spelade en stor roll som högtid och fest för våra nordiska förfäder. De firade en slags jul långt innan vår tideräknings början. När vintermörkret var som värst, vid vintersolståndet, kunde det finnas anledning att ha en fest för att driva bort mörkret. Festen blev ett avstamp mot ljusare tider. Det skulle med andra ord varit en midvinterfest, en solvändarfest. Sådana fester är kända från många kulturer.

Det finns även teorier om att det i själva verket rörde sig om en offerfest, ett blot. Om man läser de isländska författarna så får man lära sig att nordborna höll tre stora offerfester årligen. Man delade året i ett sommarhalvår och ett vinterhalvår. Det ena stora blotet hölls när sommarhalvåret var slut och skörden var bärgad. Tiden för

detta motsvarar ungefär den 14 oktober. Ett halvår senare firade man övergången från vinterhalvåret till sommarhalvåret. Det var det s.k. segerblotet, en offerfest som bl. a. gällde stundande vikingatåg, och detta inföll ungefär den 14 april.

Mitt emellan dessa båda fester inföll den tredje offerhögtiden, midvinterblotet. Det var kring detta blot som den fornnordiska julen växte fram. Detta kunde pågå i flera dagar eller veckor. Julen kan sägas avse en tidsrymd, alltså jultiden, inte en bestämd dag.

Snorre Sturlasson (1178 – 1241) levde själv på den kristna tiden men berättar om de gamla hedniska blotfesterna. De tre gamla offerfesterna ansågs instiftade av Oden själv. Det var till honom och till Njord och Fröj som offren förrättades. Man offrade kreatur och man drack till gudarnas ära, samtidigt som man önskade ”till år och fred”, alltså gott år med fred. Detta hörde speciellt midvinterblotet till.

Drycken var hembryggt mjöd, och drickandet spelade så stor roll att termen för julfirandet var ”att dricka jul”. I Röde Orm har Frans G Bengtsson en färgstark skildring av ”Hur jul dracks hos kung Harald Blåtand”. Men för att bedöma sedvänjorna rätt får man komma ihåg, att drickandet inte var utslag av dryckenskap, inte enbart... Det hade en sorts religiös innebörd genom att man drack till gudarnas ära. Julfirandet var inte bara förlagt till hemmen utan också till templen, gudahusen, hoven.

När kristendomen slog igenom, kristnades den fornnordiska julen. Det var missionsstrategi att inte fördöma alla de hedniska julsederna. Snorre Sturlasson berättar om hur Håkan den gode (934 – 960) stadgade om anpassning till den kristna helgkalendern. Man skulle börja sitt julfirande vid samma tid som de kristna, bestämde han. I äldre tid hölls julgillet ”vid höknatten” (=midvinternatten) och fortsatte i tre dagar. Nu skulle julhelgen knytas till minnet av Jesus födelse, och de kristna vigde ölet åt Kristus för välgång och åt Jungfru Maria för god årsväxt och fred.

Men julen firas ju till åminnelse av Jesu Kristi födelse den 25 december. Vad har då detta med midvinterblotet att göra? För att ta reda på detta måste vi förflytta oss till biblisk tid.

I bibeln finns inget skrivet om Jesus födelsedag. Med tanke på att julen idag

är kristenhetens största helg så är det underligt att de kristna under de första tre århundradena av kyrkans historia inte firade Jesus födelse. Kyrkofadern Origenes som levde i mitten av 200-talet fördömer födelsedagsfirandet. Han tillfogar, att den heliga skrift ej omtalar någon födelsedagsfest för levande utom för gudlösa människor som Faraos och Herodes. Däremot firades gudarnas födelsedagar med stora glädjefester i hedningarnas festkalender.

Det har spekulerats mycket i vilken dag som verkligen var Jesus födelsedag. Clemens Alexandrinus, den förste lärde bland de grekiska kyrkofäderna som levde i början av 200-talet, omtalar med ironi att det fanns män som var så förvetna att de forskade i när Jesus kunde vara född. Han tillägger att somliga förlade händelsen till den 20 maj, andra till 20 april, några förlade födseln till 9 april eller den 23 mars. Själv trodde Clemens Alexandrinus att Jesus var född den 17 november. Buden är många, men ingen av dessa kyrkofäder nämner datumet den 25 december.

Någon gång under 200-talet började man fira Jesu födelse med en kyrkofest som kallades Epifania och som inföll den 6 januari. Romarna dyrkade många gudar, bland annat himlakropparna och stjärnorna. Bland himlakropparna ansågs solen vara den förnämsta. Den 25 december firade de en födelsedagsfest för solens återkomst. I en grekisk senantik kalender från Egypten står det vid den 25 december: ”Solens födelsedag, ljuset tilltager”.

Dyrkan av den oöverbannelige solguden var det romerska rikets sista officiella hedniska religion. Många av de dåtida kristna deltog i festligheterna till solgudens ära. Då kyrkans lärare såg att den hedniska festen drog de kristna till sig, sörjde de för att den 25 december skulle vara Jesus födelsedag, vilket fastslogs av kejsaren Konstantin den store.

Bonniers lexikon skriver om detta under ordet jul: ”Den kristna kyrkan bestämde (under 300-talet) födelsedagsfestens förläggande till den 25/12, den dåtida vintersolståndsdagen och undanträngde därmed den gamla festen till solguden, vars födelse firades denna dag; tidigare hade frälsarens födelse firats 6/1.”

Den 25 december har således inget samband med Jesus ”verkliga” födelsedag. Det är ursprungligen helt och hållet en hednisk helg till solgudens

ära. De flesta seder och bruk som finns runt julfirandet är också av hedniskt ursprung. I stort sett är det bara jul-evangeliet som har med Jesus födelse att göra. Man kan därför med fog säga att Jesusbarnet satts ut bland tomtar, troll och andra hedniska ting.

Kristendomen spred sig över Europa och kom till Sverige på 1000-talet för att stanna. Men den kompromissade med hedendomen och övertog en del av dess seder och bruk. Bland annat firandet av solens dag den 25 december.

Julens firande kan fortfarande ses som fruktbarhetsrit för att ge god gröda, jakt- och fiskelycka. Julen förlades för mer än tusen år sedan till en tid då man hade förhållandevis god tillgång på mat och dryck. Skörden var bärgad och slakten klar.

UPPSNAPPAT AV MATS HEDELL

Källor: Julen i tro och tradition (Verbum 1981)

Så firades julen förr (Settern 1984)

Det här med julklappar

Julklappar hör julen till. Det tycker i alla fall de flesta av oss. Och ja, visst är det mysigt att ge bort julklappar till de människor man uppskattar och älskar. Men jag kan tycka att det här med julklappar, istället för att vara en mysfaktor, har blivit ett slags tvångsmässigt materiellt måste, som inkluderar mycket onödigt stress och ångest: något vi redan har alldeles för mycket av i dagens samhälle.

Jag vill tipsa om något som kan minska denna onödiga stress och som fungerar väldigt bra för mig och min familj. De senaste åren har vi lottat mellan de olika familjemedlemmarna om vem som ska ge julklapp till vem. Istället för att köpa julklappar till ett tjugotal personer köper vi en present till en person och vi har gemensamt bestämt en ungefärlig summa som julklappen bör ligga på. På så vis kan man lägga tid och energi på att hitta en fin och personlig present till en person, istället för att stressa ihjäl sig för att hinna köpa julklappar till

alla nära och kära. Då sparar man både tid och julklappen blir mer genomtänkt och personlig. Man kan lägga extra tid på att skriva ett fint kort till eller slå in paketet på ett påhittigt sätt!

Och varför ge bort materiella ting? Man kan ge bort en upplevelse som inte behöver kosta en förmögenhet! Man kan skriva ett fint kort och bjuda den man älskar på hemlagad middag, spa- eller biokväll hemma. Eller varför inte ge någon en välförtjänt massage, det vill väl alla som lever i detta stress-samhälle ha?

ANNA

Julen är god – men inte för alla

Ur radion strömmar ljuvliga låtar som hyllar julen, tidningar och reklam visar hur du lyckas med den godaste julmaten och den snyggaste jullooken och på tv:n visas hur underbart det är till jul med familjen och nära vänner. Sociala medier ger glans åt julen genom mysiga, fantastiska, härliga, varma och kärleksfulla bilder på pyntade julgranar, strålande adventsljusstakar, hembakade lussebullar och pepparkakor samt stora leende selfies med sprakande brasor i bakgrunden.

Jag kan erkänna att jag länge kände igen mig i ovanstående beskrivning av julen. Jag har alltid älskat julen och alla dess mysfaktorer. Jag har en stor familj och många vänner att fira julen tillsammans med. Vi har alltid bakat lussebullar och pepparkakor med mormor, vi har alltid julpyntat tillsammans hemma, vi har fått julklappar och haft det mysigt på julen med mycket värme, kärlek och trygghet. Men de senaste tio åren har julen förutom all den lycka den ger mig, också skuggats av sorg och oro.

Ju mer jag lär mig om samhället och dess brister, desto tyngre blir sorgen och oron i mitt hjärta. Julen, som så många andra högtider, innebär för

många människor lidande, ensamhet och smärta. Det finns så många människor ute i världen som saknar förutsättningar att fira jul då de varken har ekonomiska möjligheter eller människor i sin omgivning att fira julen tillsammans med. Många ensamma människor överlever högtider som julen genom att ta till alkohol eller droger för att dämpa ångesten, vilket själv-

klart skadar dem själva, men också människor i deras omgivning.

Jag är så jävla förbannad över att världen ser ut som den gör! Jag kan gråta, skrika, svära, bli förbannad, känna mig hjälplös, matt och helt orkeslös för att så många människor inte har något, medan andra har allt. Men, genom att gå med i Sveriges Kommunistiska Parti (SKP) och tillsammans med andra kamrater sträva mot en bättre värld, så orkar jag. Jag orkar och jag kommer kämpa hela vägen. Och tills vi segrar vill jag, till dig som läser, citera några rader ur låten Viska en bön. Dock vill jag inte be en bön till någon Gud, eftersom jag inte är troende, utan en bön av kärlek, hopp och styrka till alla ensamma där ute.

”Och jag viskar en bön i natt, för de som inget har. För de som gick in i natten utan att hitta tillbaks. Viskar en bön i natt för alla de som väntar. För de som har tappat hopp. För alla där ute som längtar”.

Glöm aldrig: Ni är inte ensamma, tappa inte hoppet, fortsätt längta! Vi kommunister ser er, tänker på er och kämpar för er!

ANNA

I Vindarnas, Gamarnas och Magikernas land

Om du cyklar Västkustvägen från Malmö och efter Spillepengen svänger till vänster, då hamnar du på Alnarps cykelbana längs gamla landsvägen Malmö – Landskrona, dagens Malmövägen. Där vid Kalineåns mynning var det en gång en liten hamn där danska små skutor lastade av varor på den danska tiden. Du cyklar lugnt och efter andra kurvan, om du tittar noga, ser du en undanskynd minnessten, bakom Södergården. Texten på stenen lyder: "HÄR STUPADE ÖVERSTE E. af SANDEBERG CHEF FÖR KRONPRINSENS HUSARREGEMENTE DEN 19 NOVEMBER 1920". Du fortsätter vidare mot Lomma, cyklar förbi Mellangården som ligger på din högra sida och efter hundra meter stannar du. På vänster sida ser du den gamla Norra Gården med Alnarps gamla skola. Nää, vadå för skola, detta är ett bostadsområde! Nää igen, detta är Öresundsparken. Eller?

Det var en gång en väldig skog som sträckte sig från Alnethorp eller Alnedorp – ett herresäte som tros betyda "Alnes egendom". Året var 1145. I mitten av 1300-talet tillhörde det en dansk riddare. Genom freden i Roskilde 1658 kom Al-

narp i svensk ägo och blev senare kungsgård. Jag försöker inbilla mig dom gamla tiderna. Rydarnas tider.

Du tittar mot gamla Norra gården och måste välja antingen till högra, längs vägen eller till vänster mot havet. Jag väljer alltid vänster och cyklar mot havet. Då ligger gården på din höger sida med infart för lastbilar. En skylt med kamera på meddelar att området är bevakat. Jag känner mig illa till mods. Om jag kunde sätta några kameror på träden för att fånga fågelliv, men det är förbjudet. Förbjudet för oss dödliga. Och vilka träd skulle jag sätta kameror på, ty skogen finns inte längre liksom gamla Alnarps skola. Allting är borta för alltid.

Där nere vid havet svänger en grusbana till höger mot Lomma, ett par hundra meter till vänster ligger en kulle och bakom den ett litet romantiskt fiskeläge, flera hundra år gammalt. Det följer kusten mellan Alnarps betesmarker och havet, en kustrensa ca tio meter bredd. Marken tillhör Alnarp. Själva kustrensan från Arlov till Lomma är indelad i tre bitar. Den första delen från Arlov

hed tillhör staten, efter kommer Alnarps mark och från höjden av Blå kaféet tillhör den Lomma Kommun. Där vår berättelse börjar.

Under fyrtio år har jag betraktat och fotograferat den lilla byn, bestående av tiotal sjöbodas, och dess innehavare. En idyllisk, episk och för mig själv romantisk och lyrisk plats. Man kunde sitta där i timmar, njuta av solnedgångar och drömma om gamla tider. Vilka människor trampade den marken och kämpade mot elementen? Vintrar, somrar, vår och höst har jag fångat med min kamera. Över femtio tusen bilder ligger i min låda. Med vissa av invånarna har jag till och med skrivit kontrakt så att jag kan fotografera dem fritt. Som vanligt var vissa skeptiska på den punkten men... jag tog bilder ändå. Som ett historiskt dokument så att säga. Och jag kände till alla de fina människorna. De bodde där i samförstånd med Alnarps Universitetet som äger marken, vissa av dem var nästan klenoder där, hjälpte till att laga staket, rensa skräp eller röja upp gångvägar efter stormar som inte är ovanliga där.

De väldiga vågorna reser sig tjugo-trettio meter ovanför de enkla husen och havet breder ut sig över våt-och betesmarker, Alnarps hed, ut till Arlöv. Jag har själv påpekat att Lomma kommun som "äger" havet i Lommabukten, borde bygga vågbrytare av sten femhundra meter ute till havs för att skydda fågellivet och stränderna. Vem fan lyssnar på en journalist. De där människorna började rensa stränder från tång och alger när EU blandade sig i.

De riktiga problemen för det lilla fiskeläget uppstod för ett par år sedan då plötsligt vissa "hyperaktiva" kvinnliga representanter från Lommas miljöförvaltning dök upp. De började "inspektera" stränderna, stenar, fiskeläget, människorna där. Hundratusentals kronor betalades ut till privata enskilda firmor för att rensa stranden där från "onaturliga" stenar som sjöbodarnas innehavare anklagades för. Skojigt var det när de försökte lyfta borden från marken för att se om de inte var ingjutna i betong. De var de inte, men å andra sidan är alla kommunens bord och bänkar det. De skrev lappar där det står att "allting" är förbjudet där (se bilden). De konstaterade att det inte finns rinnande vatten, avloppssystem, ström o dylikt. Folk anklagades för usurpation av marken etc. Jag påminner om att människor fanns där flera hundra år tillbaka i tiden. Rikt folk med strandvillor började dyka upp med konstiga frågor typ, bor ni här, betalar ni hyran... Det gick så långt att några fiskebodar längs stranden brann ner till marken. Jag misstänker att någon eller några vill bli av med allt gammalt, fattiga, bodar, hyddor, allt. En gubbe försökte bygga om sin av stormen nedtagna hydda. Då skickades svartjobbare och rev ner och rensade platsen på allt.

Under tiden byggdes för fullt där uppe på den gamla Norra gården. Skolan byggdes om till lägenheter i mångmiljonklassen, nya villor med garage som flygplanshangarer dök upp.

Och sedan började de gamla träden från den gamla skogen försvinna, successivt, på natten. Man måste vara magiker för att få hela skogen att försvinna. Under lång period, så att det inte märks. Plötsligt, förvandlades skogen till en väldig skogsdunge utan skog bakom husen. Den väldiga skogen med urgamla träd, där det skulle finnas en rik flora, var borta med vinden.

Häromdagen cyklade jag dit och träffade en grupp pensionärer. Ursäkta, frågade jag naivt, var ligger Öresundsparken? Du står på den, svarade de med skratt och leende. Det ser inte ut som en park, fortare jag. Nää, det är Rikemansland, konstaterade de.

Då tog jag ut min väldiga kamera, gick till den nya skogsdungen och började fotografera.

Så småningom dök ett mänskligt objekt upp. Vad gör du här, frågade individen med flammen i ögonen. Jag förbereder en workshop här med etthundra elever, svarade jag snällt. Det får du inte göra! sa personen skräckslagen. Jo, sa jag, detta är Öresundsparken, allmän plats. Stick härifrån, jag kallar på polisen, skrek det arga objektet åt mig. Du gör ditt jobb, jag gör mitt, svarade jag snällt. Han gick bakom huset.

Någon polis kom aldrig men efter ett tag fick jag en fiskekrok på mig. Det dök upp bevakningstyper som kollade noga vad jag sysslade med. Så nu måste jag byta kläder, odla skägg och byta cykel till en annan färg om jag ska cykla till Lomma.

Hur som helst jag fick min historia. Jag visste med hundra procent vad det handlar om.

Utsikt och rikemannens avskildhet från omvärlden. Från de fattiga.

De där människorna från Miljöförvaltningen i Lomma med projektledaren Adam Bahr i spetsen tror verkligen att folk är så dumma. Jag har intervjuat många där på stranden och alla pratar om jäv, mutor, riktig egenmäktighet. När de kastar omkring sig siffror om 85 000 kvm, då pratar de inte om Öresundsparken. De förstorar området från Tågarps hed i Arlöv till Lomma. Själva Öresundsparken är ungefär hundra gånger hundra, det betyder en hektar sammanlagt.

Hur de fick Alnarp att bli av med detta fina område är frågan. Hur de fick universitetets representant att komma ner till Alnarp och ha möte med fiskebodsgarna om rivning. Jag har snackat med henne och förklarat hur det verkligen är. Till och med hotat med kalabalik om de avstår från marken mitt emot Mellangården där en liten gård fanns, som rivits ner för några år sedan. Det är bara några fina träd som är kvar.

De äldsta träden i parken är eller snarare var bortåt 300 år gamla och området har troligen under mycket lång tid varit trädbärande. Detta bidrog till att en lång rad svårspredda arter kunnat leva kvar i området. Svampfloran är extremt rik till följd av områdets långa kontinui-

tet. Drygt 25 sällsynta och hotade arter har påträffats. Men de ligger borta i nuvarande Alnarpsparken. Här i påhittade Öresundsparken fanns en gård och betesmarker med helt vanligt gräs. Om det fanns några fladdermöss då försvann de gamla träden och fiskebodarna. Annat skydd finns det inte kvar.

Fiskebyn lever kvar men med en hydda mindre. En nästan hundra år gammal gubbe dog nyligen. Han hade massor av barnbarn som var inte villiga att bråka med väldiga Lomma Miljöförvaltning. Hyddan togs bort av stormen. Resten togs av svartjobbare.

Jag har föreslagit att området skulle bevaras som kultur- och minnesmärke! Ha! De gör ingen vinst och rikemannens utsikt över havet är viktigare. Och de har redan avrundat gränsen med ett lika stort område vid havet. Förmodligen blir det till privat strand och båthamn så småningom. Om havet inte tar allt. Adam Bahr från Miljöförvaltningen säger att naturens krafter ska få råda. Dummare uttalande har jag aldrig hört. Tolv procent av Skånes stränder hotas av erosion, varav sju procent är utsatta för stark erosion enligt Geologiska Institutet. Mer än halva Skånes kust är hotad idag. Och Alnarps stränder är speciellt utsatta och eroderade. Nästan femtio meter på bredden är borta. Och de är habitat för sandsvalor.

Som den sista vikingen där, den gamle Olof Olsson, sa: allt tas bort antingen av stormar eller Gamar från Lomma kommun. Inom kort blir allt "Borta med Vinden"!

Nu, när allting är som tänkt, ser jag att redan en lägenhet i Öresundsparken är till salu. Tre mille ur fickan, plus att du har företag och minst sjuttio tusen per månad. Eller har dom på Malta.

God Jul och gott Nytt År
önskar jag alla

TEXT OCH FOTO :
JANNE MATT

Kursrapport

Jag är en av de lyckligt lottade som deltog i SKP:s kommunistiska grundkurs. Under tre på varandra följande lördagar i IOGT-NTO:s pampiga lokaler, Bantorget 5, i Lund fick vi lära oss det grundläggande i den kommunistiska ideologin.

Vi träffades de två första lektionerna den 18/11, då vi gick igenom Karl Marx teorier, varför kapitalismen är orättvis m.m. Vid den andra träffen, på lektionerna 3 och 4 den 25/11, fortsatte vi med varför kapitalismen är ohållbar samt gick också in på ämnet imperialism och Lenins teorier. Och vid den sista träffen, den 2/12 – lektionerna 5 och 6 – gick vi in på fascismen, kvinnokampen och tittade även på realsozialismen.

Det är en synnerligen prisvärd kurs. SKP tog ut en modest deltagaravgift om 50 kronor för hela kursen, som betalades vid första sammankomsten. Då ingick ett studiekompedium, så man på egen hand kunde fördjupa sig i ämnen som behandlades.

Jag ser fram emot en uppföljare nästa år och att få träffa mina glada kurskamrater igen, som överlag är nöjda eller mycket nöjda med kursen varav flera utav dem uttryckt att den varit givande och att de lärt sig en hel del nya begrepp och färdigheter. Det deltagarna framför allt uppskattar, är att de har fått arbeta med gruppuppgifter och riktiga problem (cases), att de arbetat i tvärgrupper och workshops, att de uppskattat de skiftande undervisningsformerna, det mysiga caféet vi varit på, samt dynamiken i gruppen och med ledarna. Att det är just dessa delar som deltagarna uttryckligen nämner är väldigt positivt, eftersom detta är de kärnvärden som SKP:s grundkurs är tänkt att stå för; det ska vara en prestigelös och annorlunda kurs med högt i taket, samt som tillför något nytt och konkret.

Efter att ha diskuterat med övriga deltagare har sålunda några punkter

utkristalliserats där förbättringar behövs göras framöver. Kvinnokampsfrågan exempelvis fick inte den ordentliga genomlysning några hade hoppats på. Det saknades även en skriftlig kursutvärdering efter grundkursens slut, där större utrymme kunnat ges för att få in ytterligare feedback om densamma.

Stort TACK till kursansvariga vid Sveriges Kommunistiska Parti: Marie Norgren, SKP-Lund, Jan och Håkan Jönsson, SKP-Malmö, och Aris Patris, SKP-Uppsala!

TEXT OCH BILD/ LJUBOMIRT DEVIC

**Lyssna på Radio Kommunist
Varje fredag 18 -19.00
www.kommunist.se
Telefonnummer till studion
040-437070**

Julklappsbekymmer

”Måste vi handla julklappar i år?” sa Leo.

Leo var Stinas fjortonåriga son. En fjunig ung man som just hade kommit in i puberteten.

”Varför skulle vi inte handla julklappar?” frågade Stina och parerade bilen i snömodden på väg mot stan.

”Tja, det måste finnas andra sätt än att stödja kapitalet.”

Förutom att Leo hade kommit in i puberteten så hade han även blivit aktiv socialist. Tidigare hade han varit socialist men nu deltog han i demonstrationer och flygbladsutdelningar.

”Tror du inte att pappa vill ha den vanliga slipsen i år?” sa Stina leende.

Leo gjorde en grimas.

”Absolut inte! Den han fick förra julen, och julen dessförinnan, har han aldrig använt.”

Stina suckade. Om igen var det problem med vad som skall ges. För att inte tala om hur mycket det skulle kosta. En slips var och är en billig julklappsgåva. Ja, allt beroende på kvalitet, tänkte hon.

”Man använder inte slipsar på fabriken.”

”Ja, just det. Varför ska han ha en slips som han inte använder?”

Hon visste att det fick bli en billig jul även när det gällde maten. Korven behövdes inte. Julskinka var ett måste, om man inte är vegetarian. Men det fick bli en liten skinka. Hennes man och Leos far hade enbart ett vikariat på fabriken. Tidigare i somras hade han och många med honom blivit uppsagda. Men för någon vecka sedan hade han och de flesta andra återigen fått ett vikariat på samma fabrik som förut men med sämre lön. De skulle kanske vara tvungna att sälja bilen. Men vem vill köpa en skrothög? Troligen skulle de få betala för att få den skrotad. Den fick gå så länge den klarar av besiktningen och den inte lägger av. De behövde egentligen ingen bil i stan, eller det större samhället de bodde i. Apostlahästarna dög för henne och Leo. Men det skulle bli problem om Mikael inte fick vara kvar på fabriken efter vikariatets slut. Då skulle han kanske behöva en bil. Eller också fick de flytta. Flytta till ett jobb som kanske även det var ett vikariat. Och när det var slut ... Skulle de då återigen flytta till en annan ort? Och hur skulle det gå med hennes eget arbete på den lokala vårdcentralen? Hon hade dålig lön men hade ett fast arbete som sköterska.

Hon suckade igen samtidigt som

hon svängde in på parkeringen.

”Vad vill du ha i julklapp i år?” frågade hon när hon slog av tändningen, och hoppades att bilen skulle gå i gång igen när de hade handlat.

”Kan vi inte ge varandra tjänster i stället?”

”Tjänster?”

”Ja. Men inte sådana tjänster som är ett måste, som fönsterputsning eller biltvätt. Utan mer som en överraskning.”

”Finns det sådana? Överraskande tjänster som inte kostar något?” sa hon när hon skakade loss kundvagnen från de övriga kundvagnarna i skjuvet.

”Jaa ...”, sa Leo tveksamt. ”Det är kanske lättare att ge bort ett helt års fönsterputsning.”

”Ja, det hade farmor blivit glad för. Men även gräsklippning, nu när hon har inte har lyckats få en billig lägenhet.”

”Är det sant att hon bor billigare i det lilla huset än i en liten etta?”

”Ja, på sätt och vis gör hon det. Hon har inga lån kvar. Men sedan måste hon själv betala om något går sönder. Så som tvättmaskin eller elen.”

De möttes av glad och enerverande julmusik när de klev in i varuhallen. Det var glitter, jultomar och klädda granar överallt.

”Vad vill du ha i julklapp?” frågade hon om igen.

Leo var tyst en lång stund sedan log han brett.

”En hundvalp!”

”EN HUNDVALP!?! Är du galen? Vet du inte hur mycket en sådan kostar ...”

”En sådan?” av bröt Leo. ”En hund är ett liv. Ingen sak.”

”Exakt! En hund behöver mat, veterinär och ...” Stina hejdade sig. ”Du har aldrig önskat dig en hund. Varför just nu?”

”Jag ville bara att du skulle lyssna på mig. Jag vet faktiskt inte vad jag vill ha, mamma. Det får ju inte kosta så mycket heller. Jag har tjänat pengar genom att städa till pensionärerna. Men även pensionärerna har det dåligt förspant.”

”Ska du tillbringa nyår med dina kompisar?”

”Nja, vi går nog ut en runda på stan. Inget annat.”

”Inga champagnekorkar som smälter?”

Leo skrattade.

”Det får bli cider. Jag och några till sitter i samma fattiga båt.”

”Jag önskar att du fick något bättre liv än det här.”

”Jag har det bra, mamma. Ni behöver inte oroa er för mig. Ska vi säga att vi ger bort tjänster i år i stället för att göda kapitalet?”

”Det gör vi, Leo. Det gör vi.”

**EN NOVELL AV KERSTIN STIGSSON
GOD JUL OCH
ETT GOTT SOCIALISTISKT ÅR!**

**Har du något att berätta?
Mejla: riktpunkt@skp.se**

**Nyhetsajten på
www.riktpunkt.nu
uppdateras kontinuerligt**

ISSN 1102-7010

RiktpunKt

Utges av SKP Ans. utg.: Håkan Jönsson

Flyghamnsgatan 1, 128 35 Skarpnäck

Tel: 08-735 86 40

Pren-pris helår 300:-, kvartal 75:-

Postgiro: 421 53 84-1 Bankgiro 636-7080

God Jul och Gott Nytt år

i kamp för socialism

önskas Riktpunkts läsare.

2018 tar vi nya steg för

arbetarklassens seger.

Partistyrelsen.

Sveriges Kommunistiska Parti

Flyghamnsgatan 1, 128 35 Skarpnäck * Tel: 08-735 86 40